

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เรื่อง การใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลของ “บิดา”

กรมบัญชีกลาง ได้มีหนังสือที่ กค ๐๔๑๗/๓๗๓๔ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยกรมบัญชีกลางได้รับการร้องขอให้พิจารณาให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้สิทธิเบิกเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล กรณีข้าราชการได้ขอเบิก ค่ารักษาพยาบาลของบิดาซึ่งเป็นคนต่างด้าวโดยบิดาและมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันและบิดาไม่ได้จดทะเบียนรับรองบุตร แต่อย่างไรก็ตาม ข้าราชการได้ใช้นามสกุลเดียวกับบิดามาตั้งแต่เกิด และปรากฏความสัมพันธ์ว่าเป็นบิดาและบุตรกันจริงจากสูติบัตร ทะเบียนบ้านของผู้มีสิทธิ ซึ่งเป็นเอกสารของทางราชการที่แสดงว่าเป็นบิดาโดยกำเนิด กรณีดังกล่าวข้าราชการจะสามารถดำเนินการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลได้หรือไม่

กรมบัญชีกลาง พิจารณาแล้วเห็นว่า

๑. ตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔ ได้กำหนดความหมายของ “บุคคลในครอบครัว” ของผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ให้ความหมายถึง บิดาหรือมารดาของผู้มีสิทธิ โดยกรณีของบิดาต้องเป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

๒. วิธีปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๔๕ กำหนดให้ผู้มีสิทธิยื่นใบเบิกเงินพร้อมหลักฐานการรับเงินต่อผู้บังคับบัญชาซึ่งเป็นผู้รับรองการใช้สิทธิ เมื่อผู้บังคับบัญชาได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่า ผู้ขอรับเงินเป็นผู้มีสิทธิตามพระราชกฤษฎีกาก็ให้เสนอผู้มีอำนาจอนุมัติการเบิกจ่ายเงินต่อไป ทั้งนี้ ระเบียบดังกล่าวมิได้กำหนดเรื่องการแนบหลักฐานต่าง ๆ ที่แสดงสถานะระหว่างผู้มีสิทธิกับบุคคลในครอบครัว โดยเป็นดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบหลักฐานที่จะพิจารณาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามพระราชกฤษฎีกา ดังนั้น กรณีการเบิกค่ารักษาพยาบาลของบิดาต้องมีหลักฐานที่แสดงถึงการเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายของบุตรซึ่งเป็นผู้มีสิทธิ ทั้งนี้ การเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมาย พิจารณาหลักการเช่นเดียวกับเงื่อนไขของการเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ กรณีบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันใช้สำเนาทะเบียนสมรส หรือบิดาได้จดทะเบียนรับรองบุตรใช้สำเนาหนังสือรับรองบุตร หรือกรณีศาลพิพากษาว่าเป็นบุตรใช้สำเนาคำพิพากษาศาลว่าเป็นบุตร เป็นหลักฐานประกอบการเบิกจ่าย

๓. เนื่องจากกรณีของข้าราชการผู้ร้องขอนี้ มีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าว สัญชาติจีนซึ่งชนบทธรรมเนียมของชาวจีนไม่มีการจดทะเบียนสมรสและไม่เคยจดทะเบียนสมรส

หรือจดทะเบียนรับรองบุตรในประเทศไทย ซึ่งข้าราชการผู้ร้องขอได้อ้างอิงว่าในเอกสารทางราชการ เช่น สูติบัตร ทะเบียนบ้าน รวมทั้งประวัติ ก.พ. ๗ ก็ระบุชื่อบิดาคนเดียวกัน จึงขอหารือว่า กรณีดังกล่าวจะถือว่าเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ อย่างไร เพื่อจักได้เป็นแนวทางในการพิจารณาการเบิกจ่ายเงินสวัสดิการการรักษาพยาบาลต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) ได้รับฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงของผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า บิดาและมารดาของข้าราชการผู้ร้องขอ เบิกค่ารักษาพยาบาลเป็นคนต่างด้าวสัญชาติจีน ได้จดทะเบียนเป็นคนต่างด้าวตั้งแต่อายุอยู่ในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐ โดยมีการต่ออายุอย่างต่อเนื่องทุกปีจนถึงปัจจุบัน และไม่ได้จดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนรับรองบุตรในประเทศไทย แต่ข้าราชการผู้ร้องขอนี้เคยเบิกค่ารักษาพยาบาลของบิดาได้ เนื่องจากในทางปฏิบัติที่ผ่านมา เมื่อข้าราชการได้ยื่นขอเบิกค่ารักษาพยาบาลเป็นครั้งแรก เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการเบิกค่ารักษาพยาบาลจะตรวจสอบการเป็นบิดาและบุตรจากสำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวข้าราชการเท่านั้น ส่วนการเบิกค่ารักษาพยาบาลในครั้งต่อไปจะมีเพียงแบบใบเบิกค่ารักษาพยาบาลและใบเสร็จค่ารักษาพยาบาล ต่อมา ได้มีส่วนราชการต่างๆ หรือไปยังกรมบัญชีกลางเกี่ยวกับการเบิกค่ารักษาพยาบาลกรณีของบิดาเป็นจำนวนมาก กรมบัญชีกลางจึงได้วางแนวปฏิบัติให้ชัดเจนว่า คำว่า “บิดา” ตามพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ นั้น ต้องเป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยให้ตรวจสอบจาก (๑) ทะเบียนสมรสกับสตรีบุตร ในกรณีที่บิดามารดาสมรสกันโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือจดทะเบียนสมรสกันภายหลังที่มีบุตร (๒) ทะเบียนการรับรองบุตร ในกรณีที่บิดาจดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือ (๓) คำพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ในกรณีที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายของบิดา ดังนั้น แม้จะมีหลักฐานอื่น เช่น สูติบัตร ทะเบียนบ้าน หรือการใช้นามสกุลเดียวกันกับบิดามาตั้งแต่เกิดอันแสดงว่าเป็นบิดาโดยกำเนิด ก็ไม่มีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลสำหรับบิดาตามพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาข้อหารือประกอบคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงการคลัง (กรมบัญชีกลาง) แล้ว เห็นว่า มาตรา ๖^๑ แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๒๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้กำหนดให้บุคคลในอนุมาตรา (๑) ถึง (๓) เป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสำหรับตนเองและบุคคล

^๑ มาตรา ๖ ภายใต้อำนาจมาตรา ๘ และมาตรา ๑๑ ทวิ ให้บุคคลดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลสำหรับตนเองและบุคคลในครอบครัวของตนตามพระราชกฤษฎีกานี้

(๑) ข้าราชการและลูกจ้างประจำซึ่งได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างประจำจากเงินงบประมาณรายจ่ายหมวดเงินเดือนและค่าจ้างประจำของกระทรวง ทบวง กรม

ในครอบครัวของตนตามพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งนิยามของคำว่า “บุคคลในครอบครัว” ในมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลฯ หมายถึง (๑) บุตรชอบด้วยกฎหมาย (๒) คู่สมรส และ (๓) บิดาหรือมารดา ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการ สำหรับกรณีของบิดานั้น เห็นว่า แม้พระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลฯ มิได้ระบุไว้โดยชัดแจ้งว่าจำเป็นต้องเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย แต่เมื่อพิจารณาจากความหมายของบุคคลในครอบครัวในกรณีอื่น คือ บุตรชอบด้วยกฎหมายและคู่สมรสแล้ว จะเห็นได้ว่า กฎหมายมีเจตนามุ่งถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดังกล่าวกับผู้มีสิทธิเบิกเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลเฉพาะที่กฎหมายรองรับไว้ ดังนั้น ในกรณีของ “บิดา” ในพระราชกฤษฎีกาเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลฯ จึงต้องเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน

ในการพิจารณาความเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑๒) ได้พิจารณาจากบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว อันเป็นกฎหมายที่กำหนดฐานะและความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ซึ่งมาตรา ๑๕๔๗^๓ กำหนดว่า เด็กซึ่งเกิดจากบิดามารดาที่ไม่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดาและมารดาได้จดทะเบียนสมรสกันภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลได้พิพากษาว่าเป็นบุตร เมื่อเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายแล้ว บิดาก็นับเป็นบิดาชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งบทบัญญัติในมาตราอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ว่าด้วยครอบครัว และบรรพ ๖ ว่าด้วยมรดก ได้รับรองสิทธิและหน้าที่ของบิดาและบุตรชอบด้วยกฎหมาย อันได้แก่ การใช้ชื่อสกุลของบิดา การอุปการะเลี้ยงดูระหว่างบิดาและบุตร การให้การศึกษาแก่บุตรผู้เยาว์ อำนาจปกครองของบิดา ตลอดจนสิทธิในการรับมรดก ส่วนในกรณีของ

(๒) ลูกจ้างชาวต่างประเทศซึ่งมีหนังสือสัญญาจ้างที่ได้รับค่าจ้างจากเงินงบประมาณรายจ่ายและสัญญาจ้างนั้นมิได้ระบุเกี่ยวกับค่ารักษาพยาบาลไว้

(๓) ผู้ได้รับบำนาญปกติหรือผู้ได้รับบำนาญพิเศษเหตุทุพพลภาพตามกฎหมายว่าด้วยบำนาญข้าราชการ และทหารกองหนุนมีเบี้ยหวัดตามข้อบังคับกระทรวงกลาโหมว่าด้วยเงินเบี้ยหวัด

^๒ มาตรา ๔ ในพระราชกฤษฎีกานี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“บุคคลในครอบครัว” หมายความว่า

(๑) บุตรชอบด้วยกฎหมายซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือบรรลุนิติภาวะแล้ว แต่เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถซึ่งอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของบิดาหรือมารดาซึ่งเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล แต่ทั้งนี้ ไม่รวมถึงบุตรบุญธรรมหรือบุตรซึ่งได้ยกให้เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นแล้ว

(๒) คู่สมรสของผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

(๓) บิดาหรือมารดาของผู้มีสิทธิได้รับเงินสวัสดิการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

^๓ มาตรา ๑๕๔๗ เด็กเกิดจากบิดามารดาที่ไม่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้สมรสกันในภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

บิดาและบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายมีเพียงมาตรา ๑๖๒๗^๔ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติรับรองสิทธิของบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่บิดารับรองแล้วไว้ โดยให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเสมือนบุตรที่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งทำให้มีสิทธิได้รับมรดกของบิดาตามมาตรา ๑๖๒๙ (๑)^๕

สำหรับประเด็นตามที่หารือมานั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า บิดาและมารดาของผู้ร้องขอเบิกค่ารักษาพยาบาลเป็นคนต่างด้าวสัญชาติจีนซึ่งไม่เคยจดทะเบียนสมรสหรือจดทะเบียนรับรองบุตรในประเทศไทย อีกทั้งไม่ปรากฏว่ามีคำพิพากษาว่าผู้ร้องขอนั้นเป็นบุตร ผู้ร้องขอดังกล่าวจึงมิใช่บุตรชอบด้วยกฎหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงไม่มีสิทธิเบิกค่ารักษาพยาบาลของบิดาได้

(ลงชื่อ) พรทิพย์ จาละ

(คุณพรทิพย์ จาละ)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พฤษภาคม ๒๕๕๗

^๔ มาตรา ๑๖๒๗ บุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้วและบุตรบุญธรรมนั้น ให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดาน เหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายตามความหมายแห่งประมวลกฎหมายนี้

^๕ มาตรา ๑๖๒๙ ทายาทโดยธรรมมีหลักลำดับเท่านั้น และภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๑๖๓๐ วรรค ๒ แต่ละลำดับมีสิทธิได้รับมรดกก่อนหลังดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้สืบสันดาน

ฯลฯ

ฯลฯ